

POVRATAK KUMA

Mark Vajngardner

Prevela
Milica Cvetković

Laguna

Naslov originala

Mark Winegardner

THE GODFATHER RETURNS

Copyright © 2004 by The Estate of Mario Puzo

alla mia familia

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Svako ko napušta stare običaje zarad novih zna šta gubi,
ali ne i šta će naći.*

SICILIJANSKA IZREKA

Oni su ubijali moje prijatelje.

ODI MARFI,
vojnici Sjedinjenih Država u Drugom svetskom ratu
s najvećim brojem odlikovanja,
kad su ga pitali kako je smogao snage da se bori
sa čitavom nemačkom pešadijskom četom

SADRŽAJ

Knjiga prva
Proleće 1955. 17

Knjiga druga
Septembar 1955. 41

Knjiga treća
Jesen-Božić 1955. 205

Knjiga četvrta
1956-1957. 255

Knjiga peta
1957-1959. 333

Knjiga šesta
1920-1945. 403

Knjiga sedma
Januar-jun 1961. 439

Knjiga osma
1961-1962. 511

Knjiga deveta
Leto 1962. 575

HRONOLOGIJA

	Povratak kuma (1955–1958)		Povratak kuma (1959–1962)**	
Kum (1945–1954)		Kum II (1958–1959)*		Kum III (1979–1980)

* *Kum II* pokriva i mladost Vita Korleonea (1910–1939) u scenama retrospekcije.

** Drugi deo *Povratka kuma* pokriva detinjstvo i mladost Majkla Korleonea (1920–1945) u scenama retrospekcije.

LICA

Porodica Korleone

Vito Korleone, prvi kum najmoćnije njujorške mafijaške porodice

Karmela Korleone, žena Vita Korleonea i majka njihovo četvoro dece

Santino Korleone, zvani Soni, najstariji sin Vita i Karmele Korleone

Sandra Korleone, Sonijeva žena, trenutno nastanjena na Floridi

Frančeska, Ketii, Frenki i Čip Korleone, deca Sonija i Sandre Korleone

Tom Hejgen, *consigliere* i nezvanično usvojeni sin Vita Korleonea

Tereza Hejgen, Tomova žena i majka njihovo troje dece, Endrua,

Frenka i Đane

Frederiko Korleone, zvani Fredo, drugi sin Vita i Karmele Korleone

(podšef 1955–1959)

Dina Dan, glumica, dobitnica Oskara i Fredova žena

Majkl Korleone, Vitov najmlađi sin i don porodice Korleone

Kej Adams Korleone, Majklova druga žena

Entoni i Meri Korleone, deca Majkla i Kej Korleone

Koni Korleone, Vitova i Karmelina kćerka

Karlo Rici, pokojni muž Koni Korleone

Ed Federiči, drugi muž Koni Korleone

Organizacija porodice Korleone

Kozimo Barone, zvani Momo Bubašvaba, *soldato* pod Đeračijem i

sestrić Sala Tesija

Pit Klemenca, *caporegime*

Fausto Dominik Đerači Mlađi, zvani Nik (poznat i kao As Đerači),

soldato pod Tesiom, kasnije *caporegime*, kasnije šef

Šarlota Đerači, Nikova žena

Barb i Bev Đerači, Nikove i Šarlotine kćerke

Roko Lampone, *caporegime*

Karmine Marino, *soldato* pod Đeračijem, iz porodice Bokikio

Al Neri, šef obezbeđenja u hotelima porodice Korleone, s drugim poverljivim zaduženjima po potrebi

Tomi Neri, *soldato* pod Lamponeom i sinovac Ala Nerija

Riči Nobilio, zvani Dve puške, *soldato* pod Klemencom, kasnije *caporegime*

Edi Paradizo, *soldato* pod Đeračijem

Salvatore Tesio, *caporegime*

Suparničke kriminalne porodice

Gasi Čičero, *soldato* pod Falkoneom i Pingpongom; vlasnik restorana u Los Anđelesu

Otilio Kuneo, zvani Lio mlekadžija, šef u Njujorku

Frenk Falkone, šef u Los Anđelesu

Vinčenco Forlenca, zvani Jevrejin, šef u Klivlendu

Debeli Poli Fortunato, šef porodice Barzini u Njujorku

Čezare Indelikato, *capo di tutti capi* na Siciliji

Toni Molinari, šef u San Francisku

Smešljivi Sal Narduči, *consigliere* iz Klivlenda

Injacio Pinjатели, zvani Džeki Pingpong, podšef, kasnije šef u Los Anđelesu

Lui Ruso, zvani Faca, šef u Čikagu

Entoni Strači, zvani Crni Toni, šef u Nju Džersiju

Riko Tatalja, šef u Njujorku (nasledio ga Osvaldo Altobelo zvani Ozi)

Džo Zaluki, šef u Detroitu

Prijatelji porodice Korleone

Margerit Dival, igračica i glumica

Džoni Fontejn, glumac, dobitnik Oskara i verovatno najveći pevač šlagera koji je ikada postojao

Baz Fratelo, zabavljač u noćnom klubu (obično sa ženom Doti Ejms)

Fausto Đerači, zvani Vozač, kamiondžija iz firentinske organizacije i otac Nika Đeračija

Džo Lukadelo, prijatelj iz mladosti Majkla Korleonea

Eni Makgouan, pevačica, igračica i bivša voditeljka lutkarske predstave *Jojo, gospođa Sirić i Eni*

Hal Mičel, penzionisani marinac i istureni upravnik kazina koje poseduje porodica Korleone u Las Vegasu i na jezeru Tahoe

Žil Sigal, načelnik hirurškog odeljenja lasvegaske bolnice koju poseduje porodica Korleone

M. Korbet Šej, zvani Miki, bivši švercer pića i saradnik Vita Korleonea; bivši ambasador u Kanadi

Džejms Kavana Šej, guverner Nju Džersija i sin ambasadora Šeja Danijel Brendon Šej, pomoćnik javnog tužioca Njujorka i sin ambasadora Šeja

Albert Sofet, direktor CIA

Vilijam Bruster van Arsdejl Treći, zvani Bili, naslednik imovine firme *Van Arsdejl Citrus*

**KNJIGA PRVA
PROLEĆE 1955.**

POGLAVLJE PRVO

Bilo je popodne jednog prohladnog ponedjeljka u proleće 1955. godine kada je Majkl Korleone pozvao Nika Đeračija da se sastanu u Bruklinu. U isto vreme dok je novi don bio u očevoj kući na Long Ajlendu da bi obavio taj telefonski razgovor, dva muškarca odevena kao radnici u garaži sedela su i gledala lutkar-sku emisiju na televiziji. Divili se sisama prostodušne plavokose lutkarke čekajući da Majkla isporuči njegov izdajnik.

Majkl je sam ušao u izdignutu prostoriju na uglu kuće koju je njegov pokojni otac koristio kao svoju kancelariju. Seo je za pisaći stočić s rolo-poklopcem Toma Hejgena. *Consigliere*ov sto. Majkl bi zvao od kuće – Kej je jutros s klincima otišla kod svojih, u Nju Hempšir – da mu nisu prisluškivali telefon. Kao i onu drugu liniju u njegovoj kući. Trpeo je to da bi zavarao one koji prisluškuju. Ali maštovita mreža žica koja je vodila do ove kancelarije – i lanac podmićivanja koji ju je pokrивao – mogla je da osujeti čitavu armiju policajaca. Majkl je pozvao jedan broj. Nije koristio adresar, samo svoju sposobnost da pamti cifre. U kući je bilo tiho. Majka mu je bila u Las Vegasu, kod kćerke Koni i unučića. Na drugo zvono odgovorila je Đeračijeva žena. Jedva ju je poznao, ali je oslovio imenom (Šarlota) i raspitao se za njene kćerke. Majkl je najčešće izbegavao da telefonira i nikad ranije nije zvao Đeračija na kućni broj. Uobičajeno su donovi nalozi prenošeni preko tri druge osobe, bezbednosna tampona, da donu nikad ne bi moglo da se uđe u trag. Na Majklova učtiva

pitanja Šarlota je odgovorila uzdrhtalim glasom pa je otišla da pozove muža.

Nik Đerači je i pored ovoga već imao dovoljno težak dan. Kasno prethodne večeri prispela su dva broda s heroinom, jedan u Nju Džersi, a drugi u Džeksonvil, a ni jedan ni drugi nije trebalo da stignu sa Sicilije pre sledeće nedelje. Neki manje značajan čovek sad bi bio u zatvoru, ali je Đerači izgadio stvar tako što je isporučio donaciju u gotovini penzionom fondu Međunarodnog bratstva kamiondžija, čiji su se ljudi na Floridi izvrsno poneli, uz to posetivši (i podarivši pozamašan prilog) *capoa* porodice Strači koja kontroliše dokove u severnom Džersiju. U pet sati Đerači je stigao kući u Ist Islip i, mada iscrpljen, igrao se neko vreme nabacivanja potkovic sa svoje dve kćerke u zadnjem dvorištu. U dnevnoj sobi, uz fotelju, čekala ga je dvotomna *Istorija rimskog ratovanja*, koju je već počeo da čita, spremna za kasnije.

Kad je zazvonio telefon Đerači je taman bio otpio iz druge čaše čivasa s vodom. Na roštilju su mu cvrčali odresci, a s radija se čuo prenos utakmice *Dodžera* i *Filija*. Šarlota, koja je u kuhinji pripremala ostatak obroka, izašla je na trem bez kapi krvi u licu i donela telefon s dugačkim kablom.

„Zdravo, Fausto!“ Đeračija je krsnim imenom zvao samo još Vinčenco Forlenca, koji mu je bio kum na krštenju u Klivlendu. „Voleo bih da i ti učestvuješ u ovoj stvari koju Tesio organizuje. Budi u sedam sati u *Dva Toma*. Znaš taj restoran?“

Nebo se plavilo i na njemu nije bilo ni oblačka, ali da je neko posmatrao Šarlotu kako žurno uvodi devojčice u kuću mogao bi pomisliti kako je upravo čula da se na Long Ajlend stuštio uragan.

„Naravno“, odgovori Đerači. „Često tamo jedem.“ Ovo je bila proba. Verovatno je trebalo da upita za *stvar koju organizuje Tesio*, ili možda i nije. Đerači je uvek dobro prolazio takve

probe. U stomaku je osećao kad treba da bude iskren. „Mada nisam siguran da znam o čemu govoriš. Koja je to *stvar*?“

„Neki važni ljudi sa Stejtn Ajlenda dolaze da nešto srede.“

Stejtn Ajlend je značilo Barzinijevi, koji su držali taj kraj. Ali ako je Tesio pripremio mirovne pregovore između Majkla i don Barzinija, zbog čega mu to saopštava Majkl, a ne Tesio? Zagledao se u plamen pod roštiljem. Tad mu je sinulo šta se moralo desiti. Trgnuo je glavom i nemo opsovao.

Tesio je mrtav. Najverovatnije uz još mnogo njih.

Mesto sastanka je upozorenje. Tesio je voleo taj lokal. Što znači da je najverovatnije lično pozvao Barzinija, pa je jedan od njih dvojice pripremio klopku za Majkla koju je ovaj nekako prokljuvio.

Đerači je bockao odreske dugačkom čeličnom viljuškom. „Želiš da ti tamo budem zaštitita“, pitao je, „ili društvo za stolom, ili šta?“

„To je bila vraški duga pauza.“

„Izvini. Morao sam da poskidam odreske s roštilja.“

„Znam šta te brine, Fausto, ali ne shvatam zašto.“

Da li mu je ovo govorio zato što ne bi trebalo da brine za sebe? Ili je pokušavao da otkrije ima li i on udela, i kakva mu je uloga, u Tesiovoj izdaji? „Pa, putniče“, počeo Đerači, imitirajući Džona Vejna najbolje što je umeo, „nisam toliko zabrinut koliko me je našuljalo sedlo i koliko sam potpuno iscrpljen.“

„Molim?“

Đerači uzdahnu. „Čak i u mirna vremena brinem.“ Preplavio ga je talas crnog humora, mada je ravnim glasom izgovorio: „Brinem, pa me ubij.“

„Zato si ti tako dobar“, reče Majkl. „Zbog toga što umeš da brineš. Zato mi se dopadaš.“

„Onda mi nećeš zameriti ako istaknem očigledno“, odvrati Đerači, „i kažem ti da donde ideš putem kojim inače nikada ne ideš. Kao i da izbegneš Fletbuš.“

Sad je na Majkla došao red da načas začuti. „Fletbuš, a? Kako si došao do toga?“

„*Skitnice* su na domaćem terenu.“

„Aha, naravno“, reče bezizražajno Majkl.

„*Dodžeri*. Druga utakmica dvomeča s Filadelfijom.“

„Dobro“, odgovori Majkl.

Đerači upali cigaretu. „Nisi baš ljubitelj bejzbola, izgleda?“

„Nekad sam bio.“

Đeračija ovo nije iznenadilo. Već je viđao kod mnogih pametnih momaka kako im poslovna strana kockanja ubija sportski duh. „Ovo bi mogla da bude godina *Skitnica*“, dodade.

„Tako pričaju“, reče Majkl. „A naravno da ti ne zameram.“

„Šta to?“

„Što si mi istakao očigledno.“

Đerači je skinuo odreske s roštilja i spustio ih na tacnu. „Obdaren sam za to.“

Sat kasnije Đerači je stigao do *Dva Toma* s četvoricom svojih ljudi koje je rasporedio ispred restorana. Seo je sâm za jedan sto i pijuckao espresso. Nije se plašio. Majkl Korleone je, za razliku od svoje braće – sirovog Sonija i osećajnog Freda – nasledio od svog starog opreznju prirodu. Nikad ne bi naručio ubistvo zbog nekog predosećanja. Prvo bi se sasvim uverio, bez obzira na to koliko je vremena potrebno. Đerači će se postarati da iskreno reaguje na kakvu god probu da ga stave, iako ga nervira što ga iskušava neko kao što je Majkl Korleone. Bio je uveren da će se izvući bez ogrebotine.

Mada nikad od Salvatorea Tesija nije čuo nijednu ružnu reč o Majklu, Đerači nije ni sumnjao da se Sali priklonio Barziniju. *Morao* je da bude ljut zbog nepotizma i što je za dona odabran takav žutokljunac kakav je Majkl. *Morao* je da uvidi ludost u tome što je organizacija odsečena od svojih korena iz starog kraja i premeštena na Zapad, gde je postala – šta? Đerači je preuzeo nebrojeno mnogo poslova iz kraja koji su bili uspešni svojevremeno, kad su ih gradili vredni, nepismeni došljaci – oče-

vi, ali su ih upropaštavali sinovi rođeni u Americi, s diplomama poslovnih škola i snovima o ekspanziji.

Đerači je pogledao na sat koji je dobio na poklon od Tesija kad je diplomirao. Izgleda da Majkl nije nasledio i legendarnu tačnost pokojnog dona. Naručio je još jedan espresso.

Koliko puta je dokazao da je odan član organizacije Korleo-neovih i, s još nepunih četrdeset godina, čovek koji za nju najviše zarađuje. Nekada je bio bokser, teškaš, jednako pod imenom As Đerači (nije mu smetalo što mu se taj nadimak iz detinjstva prikačio, mada ga je vređalo što se rimovao s američkim izgovorom imena Đerači: Džirejsi) i pod raznim pseudonimima (bio je Sicilijanac ali plave kose, pa je mogao da prođe i kao Irac ili Namac). Uspeo je da se održi na nogama šest rundi u meču protiv čoveka koji je, nekoliko godina kasnije, oborio na zadnjicu svetskog prvaka u teškoj kategoriji. Đerači je od malih nogu provodio vreme po vežbaonicama. Zakleo se da nikada neće postati čudak koji će se vući kao drogiran smrdeći na kamfor i stežući uz sebe kesicu bajatih krofni. Boksovao je za novac, ne za slavu. Njegov kum iz Klivlenda (a, kako je Đerači kasnije saznao, i kum u Klivlendu) povezao ga je s Tesiom, koji je vodio najveće kockarske operacije u Njujorku. Nameštene borbe su značile da će dobiti manje udaraca u glavu. Ubrzo je Đerači pozvan da se okuša kao snagator (počev od prljavog prebijanja dvojice klinaca koji su napali kćerku pogrebnika Ameriga Bonasere, poznanika Vita Korleonea). Kasnije su ovakva prebijanja, koja su predstavljala pravednu kaznu za neplatiše i bukače, Đeračiju donela dovoljno sredstava da se upiše na koledž, koji je završio pre nego što je napunio dvadeset pet godina. Napustio je posao reketiranja i postao čovek koji obećava Tesiovog *regime*. U početku je svima bio sumnjiv – jedino je on provodio vreme u klubu Patrika Henrija, čoveka koji poreklom nije bio ni iz Bruklina ni sa Sicilije; jedini je imao diplomu koledža; uz samo nekolicinu drugih nije želeo da nosi pištolj i odlazi kurvama – ali kako je najbolji način da napreduješ taj da dobavljaš

novac za one iznad sebe, a budući da je on pokazao pravi dar za zarađivanje, ubrzo su mu oprostili sve te nesvakidašnje mane. Savršenstvo njegove taktike sastojalo se u tome da u svakom poslu prikaže kako je uzeo više novca nego što jeste. Predavao je šezdeset ili sedamdeset posto svog dela, umesto očekivanih pedeset. Čak i *da su* ga uhvatili, šta bi uradili? Ubili ga? Bio je bezbedan. Njegovo preterano isplaćivanje predstavljalo je investiciju s izgledom na glavni dobitak. Što je više zarađivao za one iznad sebe, bio je bezbedniji i sve se brže uzdizao. Što se više uzdizao, pod sobom je imao više ljudi koji su *njemu* davali pedeset procenata. A bio je dovoljno pametan da primeti kad bi mu neki pohlepni glupak zakinuo. U Njujorku se proćulo da je velika razlika hoće li te prebiti najgadniji tip koga si dosad sreo ili će ti bivši boksaški šampion teške kategorije napraviti kašu od oka. Sama pretnja onim što bi Đerači *mogao* nekom da uradi postala je ulična legenda. Ubrzo i nije morao ništa da radi da bi dobio svoj deo, sem da ga zatraži. Pa čak ni to. Strah je bolje oružje od pesnica i pištolja.

Za vreme rata ovladao je tržištem bonova za sledovanja i, pošteđen mobilizacije, dobio posao civilnog inspektora na dokovima. Tesio ga je predložio za člana porodice Korleone, a na prijemnoj ceremoniji sam Vito mu je zarezao prst. Posle rata Đerači je pokrenuo svoj zelenaški posao. Specijalizovao se za građevinske preduzimače koji u početku nikako nisu shvatali koliko su im ugovori opterećeni troškovima i koji su potcenjivali činjenicu da je, po obavljenom poslu, teško naplatiti potraživanja od svih dužnika (Đerači im je bio na usluzi i s neredovnim platišama). Osim toga, ciljna grupa su mu bili i vlasnici radnji, s kockarskim i drugim izopaćenim slabostima zbog kojih su bili primorani da hitno dođu do gotovine. Nije prošlo mnogo vremena, a Đerači je počeo da koristi te radnje za pranje novca i da pruža pametnjakovićima mogućnost da nešto stave u poreske prijave – sve dok ne dođe čas da ih rasturi. Isporuke bi trideset dana priticale na prednja vrata, a isticale na zadnja: pokloni

ženama i devojkama, zalozi prijateljstva s policajcima, ili su pak prodavane cenjkalima iz susedstva. Kad računi konačno stignu, izbijao bi tajanstveni požar – *žabarska munja*. Đerači je mrzeo i ovaj naziv i samu grubu završnicu ove strategije koju je prekinuo upisavši večernji kurs da bi stekao diplomu pravnika, pa je paljevinu zamenio potpuno legalnim postupkom bankrota. Svako takvo preduzeće pripojio je korporaciji (imao je svog čoveka u Delaveru) zaštitivši tako vlasnikovu ličnu imovinu. Ako se taj vlasnik pokaže kao pošten saradnik, Đerači bi mu tutnuo hiljadarku i nešto zemlje na Floridi ili u Nevadi. Kad je Majkl Korleone iskoristio priliku što mu se otac delimično povukao iz posla pa se krišom uključio u prostituciju i drogu, poslove u koje je Vito odbijao da uđe, Đeračija je zadužio za drogu i pustio ga da sam odabere nekolicinu ljudi iz Tesiovog i onog što je preostalo od Sonijevog *regime*a. U roku od nekoliko meseci Đerači je odradio neke stvari – uz Čezarea Indelikata, velikog sicilijanskog dona, uz moćnike na dokovima Nju Džersija i Džeksonvila i uz aerodrome u Njujorku i na Srednjem zapadu, gde je operisao s nekoliko malih aviona u vlasništvu kompanija kojima je porodica Korleone upravljala, ali ih nije zvanično posedovala. Mimo znanja većine ljudi u organizaciji, porodica je zarađivala od droge koliko i najimućniji Amerikanci. Bez ovog novca nikad ne bi dovoljno napunili ratnu kasu da bi mogli da krenu na porodice Barzini i Tatalja.

Napokon, nešto posle devet sati, Piter Klemenca je s tri telohranitelja ušao u *Dva Toma* i seo za Đeračijev sto. Ovaj je shvatio kao loš znak to što se Majkl nije pojavio, što je kao zamenu poslao svog *caporegime*a, čoveka koji je godinama organizovao najvažnija ubistva za porodicu. To ga je učvrstilo u uverenju da je Tesio mrtav.

„Jedeš li nešto?“, upita Klemenca dišući hripavo zbog napora koji mu je prčinilo hodanje od automobila do stola u restoranu.

Đerači odmahnu glavom.

Klemenca mahnu mesnatom rukom da ukaže na mirise koji su se širili restoranom. „Kako možeš da odoliš? Uzećemo nešto malo. Samo da prezalogajimo.“ Klemenca je naručio i proždrao porciju *antipasto crudo*, tanjir *caponata*, dve korpice hleba i rezance sa sosom od školjki. Pravi predstavnik vrste koja odumire. Čak i bukvalno – sad, kad više nema Tesija, bio je poslednji *capo* koga je Majkl nasledio od oca.

„Tesio nije mrtav“, prošaputa Klemenca Đeračiju dok su izlazili iz restorana.

Đeračiju se nešto zgrči u stomaku. Nateraće ga da sam povuče obarač, kao ispit odanosti. Uverenost u to da će proći ovaj ispit nije mu bila nikakva uteha.

Smračilo se. Vozio se na zadnjem sedištu pored Klemence. Usput je Klemenca upalio cigaru i pitao ga šta zna, a šta sluti. Đerači mu reče istinu. Tada još nije znao da su nešto ranije toga dana vođe porodica Barzini i Tatalja bili pobijeni. Nije mogao da zna ni to da je Klemenca kasnio zbog toga što je prvo morao žicom da udavi Karla Ricija, zeta Majkla Korleonea. Ova, i nekoliko drugih strateških ubistava, izvedena su tako da izgledaju kao delo ili Barzinijevih ili Tataljâ. Đerači ni za to nije znao. Međutim, ono što je Đerači *bio* u stanju da pretpostavi ispostavilo se kao tačno. On prihvati cigaru koju mu je Klemenca ponudio, ali je ne upali. Reče da će je popušiti kasnije.

Zaustavili su se kod zatvorene servisne stanice *Sinkler*, odmah do Fletbuš avenije. Đerači izađe iz automobila, a isto tako i oni što su se dovezli u još dvojica kola koja su stala pored njih. Iz jednih izađoše Klemencini ljudi, a iz drugih Đeračijevi. Klemenca i njegov vozač ostadoše u kolima. Kada se Đerači osvrnuo i video ih tamo, panika mu protrese telo kao elektricitet. Potražio je pogledom ljude koji će ga ubiti i pokušao da predvidi kako će to da izvedu. Trudio se da shvati zašto njegovi ljudi samo stoje i pokorno posmatraju. Zbog čega su ga izdali.

Klemenca spusti prozor. „Nije to što ti se čini, mali“, reče. „Ovo je samo previše...“ Podiže dlanove do lica s istaknutom vili-

com i žustro ga protrlja, kao da skida neke mrlje. Duboko uzdahnu. „Sali i ja se znamo toliko dugo da više i ne pamtim otkad. Neke stvari čovek jednostavno ne želi da vidi. Kapiraš?“

Đerači je ukapirao.

Debeljko zaplaka. Nije pri tom pravio skoro nikakav zvuk, a nije delovao ni kao da mu je nelagodno. Otišao je bez ijedne više reči mahnuvši vozaču i podigavši prozor, pogleda uprtog pred sebe.

Đerači je posmatrao kako iz vidokruga nestaju stop-svetla Klemencinog automobila.

Unutra, u dnu prvog prljavog odeljka garaže, ležala su na gomili dva tela u radničkim kombinezonima, dok im se izmešana pocrnela krv skupljala na podu. U sledećem odeljku, pored Ala Nerija, Majklovog najnovijeg omiljenog ubice i bivšeg pajkana, koga je Đerači već dosta dobro znao, bio je Salvatore Tesio. Starac je sedeo na sanduku s konzervama motornog ulja, povijen unapred, zagledan u svoje cipele, kao neki sportista povučen iz utakmice koja je unapred beznađežno izgubljena. Micao je usnama, ali Đerači nije mogao da razabere šta govori. Podrhtavao je, ali je to bilo usled neke bolesti od koje je drhtao već godinu dana. Čuo se jedino zvuk Đeračijevih koraka i slab, iskrivljen smeh koji je dopirao iz druge prostorije i očigledno poticao s televizora.

Neri je klimnuo u znak pozdrava. Tesio nije podigao pogled. Neri je spustio ruku starcu na rame i stegnuo ga, kao groteskni izraz umirivanja. Tesio je, ne dižući pogled i jednako mrmljajući, pao na kolena.

Neri je pružio pištolj Đeračiju drškom ka njemu. Đerači nije bio dobar u rukovanju pištoljima i nije mnogo znao o njima. Oružje je bilo teško kao kasa i dugo kao klin za šator – preveliko za ono za šta je bilo potrebno. Dovoljno dugo je bio u ovom poslu da zna kako se za ovakve prilike koristi pištolj kalibra 22, s prigušivačem – tri hitra hica u glavu (drugi za svaki slučaj, treći za dodatno osiguranje i bez četvrtog jer se prigušivač ukoči pri

brzoj uzastopnoj paljbi). Ovaj pištolj, koji god da je bio, bio je veći od kalibra 22 i nije imao prigušivač. Stajao je u toj mračnoj garaži s Tesiom, čovekom koga je voleo, i Nerijem, koji mu je jednom davno stavio lisice i vezao ga za radijator pa ga udario u prepone i izvukao se s tim. Nik Đerači je duboko udahnuo. Oduvek je slušao šta mu nalaže glava, a ne srce. Srce je samo glupi motor. Glavom se vozi. Odavno je zamislio kako će se, kad dođe to vreme, kad ostari i skrasi se, preseliti sa Šarlotom na Ki Vest i izigravati imućnu budalu.

Dok je sad posmatrao Tesija, shvatio je da se to nikada neće ostvariti. Tesio je bio preko dvadeset godina stariji od Nika Đeračija, što mu se sve do tog trenutka činilo kao večnost. Tesio je rođen u prošlom veku. Umreće za nepun minut. Proveo je život slušajući glavu a ne srce, i kuda ga je to odvelo? Ovamo. Čovek koji ga je voleo svešće tu istu glavu na krv i kašu.

„Žao mi je“, promrmlja Tesio i dalje spuštenog pogleda.

Ovo je moglo biti upućeno Korleoneovima ili Đeračiju ili Bogu. Đerači svakako nije želeo da sazna kome. Prihvatio je pištolj i zašao iza leđa Tesiju, kome se ćela, osvetljena samo uličnim svetlima, sjaktala u mraku.

„Ne“, zaustavi ga Neri. „Ne tako. Spređa. Gledaj ga u oči.“

„Ti me, bre, zezaš!“

Ovaj pročisti grlo. „Izgledam li ja tebi kao neko ko se zeza?“

„Čija je to ideja?“, upita Đerači. Neri nije držao pištolj u ruci, ali Đerači je znao da iz ove gnusne garaže neće izaći živ ako ubije bilo koga osim Tesija. Iz one kancelarije pozadi odjednom se razlegao isprekidan aplauz.

„Ne znam i nije me briga“, odvrati Neri. „Ja sam samo glasnik, gospodine.“

Đerači nakrenu glavu. Ovaj balvan nije izgledao dovoljno pametan da shvati šalu o ubijanju glasnika. Ali je delovao dovoljno sadistički da na sebe preuzme odgovornost kako bi ovo ubistvo bilo što okrutnije. A ono *gospodine*? Šta je mislio pod tim?

„Šta god da je uradio“, poče Đerači, „Salvatore Tesio zaslužuje mnogo više poštovanja.“

„Jebite se obojica!“, izgovori Tesio glasno, ali očiju i dalje prikovanih za klizavi pod.

„Pogledaj gore“, naredi mu Neri. „Izdajniče!“

I dalje podrhtavajući, starac učini što mu je rečeno, i već odsutnim pogledom suvih očiju uhvati Đeračijev pogled. Na brzinu je promumlao čitav niz imena koja Đeračiju ništa nisu značila.

Đerači podiže pištolj, podjednako zgađen i srećan što mu šaka nije zadrhtala. Lagano prisloni cev uz starčevo meko čelo. Tesio se ne pomeri, ne trepnu, čak prestade i da drhturi. Cev pištolja mu utonu u oklembesenu kožu. Đerači sve do tada nikog nije ubio pištoljem.

„Ovo je samo posao“, prošaputa Tesio.

Moj otac je postao veliki, rekao je Majkl Korleone u posmrtnom slovu svome ocu, *tako što za njega ništa nije bilo samo posao. Sve je bilo lično. Moj otac je bio samo čovek, smrtan kao i svi drugi. Ali bio je veliki čovek i ja nisam jedini danas ovde koji ga smatra za boga među ljudima.*

„Šta čekaš?“, šapnu Tesio. „*Sono fottuto*. Pucaj. Pizdo jedna.“

Đerači opali.

Tesiovo telo se zanese unazad takvom silinom da mu kolena napraviše zvuk kao kad pukne crep. Vazduh ispuni svetlucava rumenosiva izmaglica. Komad Tesiove lobanje, veličine jarmulke, odbi se o zid garaže, tresnu Nerija u lice, pa otklepetu po podu. Oštar miris Tesiove krvi raznete po vazduhu pomeša se sa smradom njegovih govana.

Nik Đerači protrlja rame – trzaj pištolja bio je kao grubi desni kroše – pa oseti kako ga euforija prožima i briše dvoumljenje koje je prevladavalo pre nekoliko trenutaka. Nije osećao ni kajanje, ni strah, ni odvratnost, ni bes. *Ja sam ubica*, pomisli. *Ubice ubijaju.*

Okrenu se na drugu stranu i zasmeha, ne zbog ludila, već zbog radosti, jače i *prijatnije* od one koju je osetio kad je probao heroin. Znao je šta mu se događa. Ovo nije bio prvi čovek koga je ubio. Ponekad posle ubistva nije osećao ništa, ali i to bi mogla da bude laž, razmišljao je, jer je istina bila jednostavna: osećao se dobro ubijajući ljude. Svako ko je to ikad uradio mogao bi da vam kaže isto, ali neće. Neće! U jednoj knjizi o Prvom svetskom ratu koju je pročitao čitavo poglavlje bilo je posvećeno toj temi. Teško da bi neko želeo da priča o tome jer posle ovog lepog osećanja dolazi ružno i ono ih ućutka. Osim toga, svakoj budali je jasno šta bi se desilo onome ko izjavi kako je dobro ubijati ljude i potom ubedi sve koji ga slušaju da je ozbiljan. Pa opet. Osećao se dobro. Skoro seksualno (još nešto za šta svaka budala zna da nije dobro priznati). Ti imaš moć, a onaj ubijeni je nema. Ti si živ, a onaj ubijeni je mrtav. Uradio si nešto što je svako na kugli zemaljskoj u nekom odsudnom trenutku pozeleo da uradi, ali većina nikad nije. Bilo je lako, a osećaj je *veličanstven*. Đerači se takoreći klizao po sluzavom podu garaže, ubeđen da, ovog puta, *neće* biti lošeg osećanja kasnije. Neće *biti* tog kasnije. Sve će odsad uvek biti *sada*. Sve je *uvek* sada.

Đerači je pozeleo da čvrsto zagrlji sve ljude napolju i da im pljesne dlanove, ali se zadovoljio time da im priđe i podigne pištolj pre nego što oni podignu svoje oružje. Budući da su to sve u duši kukavice i drkadžije, pobacali su se na pod i omogućili mu čistu metu kroz vrata kancelarije: pravougaonik plavičaste svetlosti iza njih. Đerači pripuca. Zaprepašćenje koje oseti usled trzaja (Zar je Neri zaista bio toliko glup da mu da pištolj s više od jednog metka? Kakav tupavac!) delić sekunde kasnije zameni oduševljenje zbog tupog praska, oblaka otrovnog dima, erupcije ognjene lopte i nevelikog ali zadovoljavajućeg odbleska razbijenog stakla. Ljudska ruka nije napravila mašinu koja donosi veće zadovoljstvo kad se rasturi od televizora.

Zatim nastade tišina.

Užasno duga tišina, učinilo mu se.

„Hej!“, povika jedan od Đeračijevih momaka promuklim glasom. „Pa ja sam to *gledao!*“

Svi prasnuše u smeh. Baš kao po komandi. Neri lako potapša Đeračija po leđima. Đerači mu vrati pištolj. Zatim se baciše na posao.

Klemencini ljudi su bonsekom obrađivali leševe one dvojice koji su određeni da ubiju Majkla Korleonea. Đerači je sedeo na sanduku s uljem, preplavljen adrenalinom koji se polako povlačio, i sve mu se činilo izmešano. Garavi prozor. Kalendar s polugolom mlekaricom koja drži francuski ključ. Kaiševi ventilatora za hladnjak na metalnoj kuki. Telo prijatelja. Dugme na manžetni. Čitav svemir nerazlučive istovetnosti.

Kad su ljudi obavili posao, Neri pruži Đeračiju bonsek i pokazao mu Tesiovu glavu. Oko razjapljene ulazne rane mrtvačevo meso se već kočilo.

Sav utrnuo, Đerači uze testeru i spusti se na jedno koleno. Kasnije će se svega ovoga sećati sa besom, ali je u ovom času mogao i da ispituje pH vrednost krvi u lokvi. Kad čovek stvari sagleda u njihovoj suštinskoj doslovnosti, onda se testerisanje glave očinske figure ne razlikuje od odvajanja sočnog bataka od tela ćurke. Kost je, doduše, deblja, ali je i bonsek moćnije oruđe od noža koji ti je poklonio šurak kao venčani dar.

Nik Đerači sklopi Tesiove iskolačene oči i primače testeru. Stiglo ga je ono *kasnije* – ranije nego što je očekivao, što je Đerači u trenutku lucidnosti prepoznao kao uobičajen manir toga *kasnije*.

Neri stisnu Đeračija za mišicu i uze mu testeru.

„I ovo je bilo naređenje.“

„Šta je bilo naređenje?“, upita Đerači.

„Da vidim koliko si spreman da i to uradiš.“

Đerači je bio dovoljno mudar da ne pita koliko je spremno delovao niti, što bi bilo još gore, ko je izdao takvo naređenje. Samo je bez reči ustao, bezizražajnog lica, ne otkrivajući osećanja. Pokazao je prema džepu krvlju uprskanog sako. Neri

klimnu glavom. Đerači izvadi cigaru koju mu je dao Klemenca, kubansku, boje crne čokolade, pa sede ponovo na sanduk da se prepusti uživanju.

Klemencini ljudi su svukli ubice do gola, pa u kofer nagurali njihovu odeću i tela isečena na deset delova. Tesiov leš nisu dirali.

Tad je Đerači sve shvatio.

Nije bilo potrebe da se šalje i ta poruka Barzinijevima. Svi koji su učestvovali u Tesiovoj izdaji bili su već odavno mrtvi pa nisu mogli da reaguju na ovakvu poruku. A Korleoneovi su želeli da Tesiov leš bude pronađen. Ovaj deo Bruklina se povezuje s porodicom Barzini. Pajkani će zaključiti da je ona naručila ubistvo. Inspektori će se zbuniti oko leševa ubica koje je nemoguće identifikovati, a nijedan zaključak do kojeg dođu neće upućivati na porodicu Korleone. Korleoneovi neće morati da potežu svoje sudije ni svoje ljude u njujorškoj policiji. I neće biti potrebe za uobičajenim opraštanjem kockarskih dugova ili produženim počekom na zajmove da bi se sredili novinari. Oni će odigrati svoje uloge baš kao što je Majkl Korleone zamislio i osećaće se ispravno zbog svakog bednog centimetra odštampanog materijala.

Ovo je bilo, Đerači je morao da prizna, genijalno.

Pogledavši hitro leš svog mentora poslednji put, Đerači sede na zadnje sedište auta, pored Ala Nerija. Nije se plašio, pa čak ni ljutio. Zasad je bio samo čovek koji gleda ispred sebe i koji je spreman da se suoči sa svim što će ga snaći.

U nedeljama posle ubistava Đerači je blisko sarađivao s Majklom Korleoneom. Dok je sagledavao i pomagao da se organizuju pojedinosti rata koji se vodio, Đerači je shvatio kako je potcenio svog novog dona. Korleoneovi su imali sigurne kuće u svakom delu grada i u desetak prigradskih oblasti, koje su uvek naizmenično korišćene. Imali su podzemne garaže pune auto-

mobila i kamiona s lažnim dozvolama i registarskim tablicama. Neka od ovih vozila su bila blindirana, a neka i sa pojačanim motorima s kojima bi mogli da se trkaju u Le Manu. Neka su bila prikriveni krševi koji su mogli da se pokvare na pritisak skrivenog prekidača, pa tako zakrče saobraćaj i zaustave progornitelje. Neka su bila predviđena za sudaranje ili da se vade iz reka i močvara. Neka su bila precizne kopije automobila koje su vozili članovi porodice visokog ranga, pripremljene da zbu-ne svedoke, neprijatelje i policiju. Po čitavom gradu su imali arsenale oružja: iza čiviluka s odećom u hemijskoj čistionici na Aveniji Belmont, ispod vreća šećera i brašna u sporednim prostorijama pekare u Karol Gardensu, po korpama u skladištu mrtvačkih sanduka u Lindenherstu. Majkl Korleone se spremio da preuzme političku upravu nad jednom državom (Nevadom) i jednom zemljom (Kubom), a što je Đerači više saznavao, to mu se sve više činilo moguće. Korleoneovi su na platnom spisku imali više policajaca od FBI-ja, i fotografije direktora FBI-ja kako obučen u haljinu sisa penis svom najbližem saradniku.

Majklav grandiozni, složeni plan sastojao se u sledećem: mir, uz ogromnu ekspanziju i premeštanje, zatim organizovanje kriminalnih porodica po čitavoj zemlji, bolje nego ranije, dok se istovremeno pristupa jačanju i širenju poslovnih veza sa Sicilijom, sve na putu ka zakonitosti, upotpunjeno kontrolom nad Kubom i pristupom Beloj kući, pa čak i Vatikanu. Sve novo će se izgraditi novcem drugih ljudi: „pozajmicama“ od kojih većina potiče iz penzionih fondova raznih sindikata. Ti vozači kamiona, električari i dobavljači džuboksova imaće veći dohodak nego što bi ikad dobili od reketiranja kao efektne berze. Korleoneovi će graditi sve više i više slojeva između sebe i svega što imalo liči na ulični kriminal. Ubrzo neće morati da koriste usluge isturenih ljudi nego će raditi otvoreno, nerazlučivi od vrhunskih kriminalaca sa liste petsto najbogatijih kompanija za koje zna svaka budala.